

Βρυξέλλες, 25 Νοεμβρίου 2021
(OR. en)

13816/1/21
REV 1

LIMITE

TELECOM 416

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Ψηφιακά δικαιώματα και αρχές – Συζήτηση προσανατολισμού

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε τη σημασία του ψηφιακού μετασχηματισμού για την ευημερία, την ασφάλεια και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και για την ευζωία των κοινωνιών μας. Στο πλαίσιο αυτό, σημείωσε ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ψηφιακή πυξίδα 2030: ο ευρωπαϊκός δρόμος για την ψηφιακή δεκαετία» αποτελεί ένα βήμα προς τη χάραξη της πορείας για την ψηφιακή ανάπτυξη της Ευρώπης την επόμενη δεκαετία¹.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες μετασχηματίζουν κάθε πτυχή της ζωής μας και προσφέρουν πρωτοφανείς ευκαιρίες. Η πανδημία COVID-19 άλλαξε ριζικά τον ρόλο της ψηφιοποίησης στις κοινωνίες και τις οικονομίες μας, καθώς και την αντίληψή μας γι' αυτήν, και επιτάχυνε τον ρυθμό της. Ενέτεινε ωστόσο το ψηφιακό χάσμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όχι μόνο μεταξύ των επαρκώς συνδεδεμένων αστικών περιοχών και των αγροτικών και απομακρυσμένων εδαφών, αλλά και μεταξύ εκείνων που μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από ένα εμπλουτισμένο, προσβάσιμο και ασφαλές ψηφιακό περιβάλλον και εκείνων που δεν έχουν τη δυνατότητα.

¹ Δήλωση των μελών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 25 Μαρτίου 2021.

Οι μεγάλες ψηφιακές εταιρείες αποκτούν όλο και μεγαλύτερη δύναμη, τα δε επιχειρηματικά τους μοντέλα και ο γενικευμένος έλεγχος των δεδομένων μας τούς προσφέρουν τη δυνατότητα να επηρεάζουν τη δημοκρατική διαδικασία. Οι ψηφιακές τεχνολογίες αυξάνουν το χάσμα μεταξύ των φτωχών και των προνομιούχων· συνεπάγονται σειρά κινδύνων όσον αφορά την ασφάλεια, την προστασία και τον περιορισμό των επιλογών και των θεμελιωδών ελευθεριών. Οι παραβιάσεις της ιδιωτικής ζωής, η διάδοση παράνομου περιεχομένου και προϊόντων, η εξάπλωση της παραπληροφόρησης και του κυβερνοεγκλήματος, ο κίνδυνος μαζικής παρακολούθησης των πολιτών, λογοκρισίας στο διαδίκτυο και αλγοριθμικών σφαλμάτων μπορούν να παρεμποδίσουν τη δίκαιη και χωρίς διακρίσεις παροχή ιδιωτικών και δημόσιων υπηρεσιών στους πολίτες και είναι φαινόμενα όλο και πιο διαδεδομένα. Τα προβλήματα αυτά θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής και το ευρωπαϊκό πρότυπο της κοινωνίας. Σε κάποιο βαθμό, ο ψηφιακός μετασχηματισμός θυμίζει ιστορικές εξελίξεις όπου η τεχνολογία και η πρόοδος επηρέασαν τον ιστό των κοινωνιών μας.

Η ΕΕ έχει την ευκαιρία και το καθήκον να καθοδηγήσει τους πολίτες της σε μια εποχή ψηφιακής κοινωνίας όπου οι άνθρωποι αποκτούν ψηφιακή ωριμότητα συνειδητοποιώντας τα ψηφιακά τους δικαιώματα και όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να καθορίσουν με σαφήνεια τις προσδοκίες τους έναντι των παρόχων τεχνολογίας, προκειμένου αφενός να διασφαλιστούν τα ατομικά δικαιώματα και οι ελευθερίες και αφετέρου να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον στο οποίο θα μπορούν να αντιμετωπιστούν τα πιεστικά κοινωνικά προβλήματα.

Όπως εξηγείται στην Ψηφιακή Πυξίδα του 2030, η ΕΕ έχει ένα όραμα για μια ψηφιακά μετασχηματισμένη Ευρώπη έως το 2030, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αξίες. Είναι η Ευρώπη που αγκαλιάζει τις καινοτόμες επιχειρήσεις και ενδυναμώνει τους πολίτες σε μια ανθρωποκεντρική, συμπεριληπτική, ευημερούσα και βιώσιμη ψηφιακή κοινωνία. Η πρόσφατα εγκριθείσα «Μετάβαση προς την Ψηφιακή Δεκαετία» αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς την περαιτέρω ενίσχυση της ψηφιακής ηγετικής μας θέσης και την παροχή δυνατοτήτων στους πολίτες και τις επιχειρήσεις, μετατρέποντας έτσι την ψηφιοποίηση σε κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας στην Ευρώπη. Η Επιτροπή επεξεργάζεται επί του παρόντος τα ψηφιακά δικαιώματα και τις αρχές που θα εξασφαλίσουν έναν βιώσιμο, ανθρωποκεντρικό μετασχηματισμό βασισμένο σε αξίες και σχεδιάζει να υποβάλει πρόταση έως το τέλος του έτους υπό μορφή κοινής επίσημης διακήρυξης.

Η διακήρυξη για τα ψηφιακά δικαιώματα και τις αρχές της ΕΕ προορίζεται να χρησιμεύσει ως πλαίσιο αναφοράς για όλους τους Ευρωπαίους, να τους ενημερώσει και να τους δώσει μέσα δράσης σχετικά με τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που κατοχυρώνονται στο νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να συμβάλει στην εξασφάλιση του σεβασμού τους εντός και εκτός διαδικτύου. Θα πρέπει να καθοδηγεί τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε μια κοινή προσπάθεια να καθορίσουν την ευρωπαϊκή πορεία προς έναν βιώσιμο, ανθρωποκεντρικό ψηφιακό κόσμο και να συνδέσει άρρηκτα τις παρεμβάσεις πολιτικής της ΕΕ με την πορεία προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, η διακήρυξη θα μπορούσε να αποτελέσει και παγκόσμιο σημείο αναφοράς για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και δεοντολογικών ζητημάτων που προκύπτουν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Από τότε που η πρωτοβουλία αυτή αναγγέλθηκε για πρώτη φορά στην ανακοίνωσή της για την Ψηφιακή Πυξίδα τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, η Επιτροπή συνεργάζεται ενεργά με τους πολίτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη για να τους δώσει τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους. Τον Μάιο του 2021, η Επιτροπή δρομολόγησε ευρεία διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση για ένα σχέδιο δέσμης ψηφιακών αρχών με βάση ορισμένους κύριους τομείς αντίστοιχους με εκείνους που καταγράφονται στην ανακοίνωση για την Ψηφιακή Πυξίδα δηλαδή: καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες διαδικτύου· καθολική ψηφιακή εκπαίδευση και δεξιότητες ώστε οι πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία και στις δημοκρατικές διαδικασίες· προσβάσιμες και ανθρωποκεντρικές ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες και διοίκηση· πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες υγείας· ανοικτό, ασφαλές και αξιόπιστο διαδικτυακό περιβάλλον· προστασία και ενδυνάμωση των παιδιών και των νέων στον διαδικτυακό χώρο· ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα· πρόσβαση σε ψηφιακές συσκευές, συστήματα και υπηρεσίες που σέβονται το κλίμα και το περιβάλλον· και δεοντολογικές αρχές για ανθρωποκεντρικούς αλγόριθμους.

Η Επιτροπή διοργάνωσε επίσης συμμετοχικά εργαστήρια με την κοινωνία των πολιτών, στοχευμένες συνεντεύξεις και διαβούλευση με τα παιδιά και τους παιδαγωγούς. Διεξήγαγε επίσης έρευνα του Ευρωβαρόμετρου για να συγκεντρώσει απόψεις από όλα τα κράτη μέλη και διάφορες ηλικιακές ομάδες, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους και τους ανθρώπους από διαφορετικά κοινωνικά υπόβαθρα. Οι εν λόγω δραστηριότητες διαβούλευσης συνέβαλαν καθοριστικά στη διαμόρφωση του σχεδίου διακήρυξης που θα προτείνει η Επιτροπή μετά τη σύνοδο του Συμβουλίου «Μεταφορές, Τηλεπικοινωνίες και Ενέργεια».

- Από τις δραστηριότητες διαβούλευσης προέκυψε ευρεία υποστήριξη υπέρ της ευρωπαϊκής διακήρυξης σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και αρχές. Τα αποτελέσματα του Ευρωβαρόμετρου κατέδειξαν ότι μεγάλος αριθμός πολιτών (82%) θα θεωρούσε χρήσιμο να διαμορφωθεί και να προαχθεί ένα κοινό ευρωπαϊκό όραμα για μια ψηφιακή κοινωνία, με την κατάρτιση καταλόγου δικαιωμάτων, αρχών και αξιών.
- Επιπλέον, το 77% των πολιτών δήλωσαν ότι θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για τα δικαιώματά τους στο διαδικτυακό περιβάλλον, ενώ σημαντικός αριθμός πολιτών (34%) ανέφερε επίσης ότι δεν γνώριζε ότι δικαιώματα όπως η ελευθερία της έκφρασης, η ιδιωτική ζωή ή η απαγόρευση των διακρίσεων θα πρέπει να γίνονται και αυτά σεβαστά στο διαδίκτυο.
- Οι συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση τόνισαν συχνά ότι η ψηφιακή κοινωνία της Ευρώπης θα πρέπει να βασίζεται στις ευρωπαϊκές αξίες και ότι θα ήταν ουσιώδους σημασίας για μια ψηφιακή κοινωνία σύμφωνα με την ευρωπαϊκή προσέγγιση να μην μείνει κανείς πίσω.

Τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων θα ληφθούν υπόψη στην πρόταση για μια ευρωπαϊκή διακήρυξη σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και αρχές. Η διακήρυξη θα βασιστεί επίσης σε πρόσφατες διακηρύξεις (όπως η Διακήρυξη της Λισαβόνας, η Διακήρυξη του Βερολίνου και η Διακήρυξη του Ταλίν) και σε πρωτοβουλίες των κρατών μελών, όπως ο Χάρτης ψηφιακών δικαιωμάτων της Ισπανίας, η Ιταλική Διακήρυξη των δικαιωμάτων στο διαδίκτυο, ο Χάρτης της Πορτογαλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ψηφιακή εποχή ή η Λευκή Βίβλος της Δανίας για ένα καλύτερο κοινωνικό συμβόλαιο με τις μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, ή η ανεπίσημη έκθεση για την προαγωγή του κράτους δικαίου στον ψηφιακό χώρο: Μια προσέγγιση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά τις νέες και αναδυόμενες ψηφιακές τεχνολογίες από τη Σλοβενία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία και την Αυστρία.

Στο πλαίσιο αυτό, οι υπουργοί καλούνται να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις προς συζήτηση:

1. Θα πρέπει μια ευρωπαϊκή διακήρυξη για τα ψηφιακά δικαιώματα και αρχές να παρουσιάζει την ενδεδειγμένη πορεία για την επόμενη δεκαετία και να αποτελέσει το πρώτο βήμα για τον καθορισμό ενός παγκόσμιου πλαισίου αναφοράς από κοινού με τους εταίρους που ασπάζονται τις δημοκρατικές αξίες της ΕΕ;
2. Συμφωνείτε ότι οι τομείς που περιγράφονται ανωτέρω δημιουργούν τη σωστή βάση για μια γενικότερη διακήρυξη σχετικά με τις ψηφιακές αρχές με την προοπτική μιας ψηφιακής δεκαετίας;